

TÀI LIỆU THÔNG TIN NỘI BỘ

VỀ CHUYẾN THĂM CHÍNH THỨC CỘNG HÒA IN-ĐÔ-NÊ-XI-A VÀ THĂM CẤP NHÀ NƯỚC CỘNG HÒA LIÊN BANG MI-AN-MA CỦA TỔNG BÍ THƯ NGUYỄN PHÚ TRỌNG

Nhận lời mời của Tổng thống In-đô-nê-xi-a Giô-cô Uy-đô-đô (Joko Widodo) và Tổng thống Mi-an-ma Tin Chô (Htin Kyaw), Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng cùng Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam đã thăm chính thức Cộng hòa In-đô-nê-xi-a (từ ngày 22-24/8/2017) và thăm cấp Nhà nước Cộng hòa Liên bang Mi-an-ma (từ ngày 24-26/8/2017).

Năm nay là năm kỷ niệm 50 năm thành lập ASEAN. Chuyến thăm của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng tới In-đô-nê-xi-a và Mi-an-ma có ý nghĩa quan trọng, khẳng định Đảng và Nhà nước ta rất coi trọng các nước láng giềng khu vực, ASEAN.

I. BỐI CẢNH CHUYẾN THĂM

1. Tình hình thế giới và khu vực diễn biến phức tạp khó lường. Các nước lớn vừa tiếp tục hợp tác trong các vấn đề có lợi ích chung, vừa gia tăng cạnh tranh chiến lược, song tránh đối đầu trực diện và gây đổ vỡ quan hệ. Kinh tế thế giới tuy không có những biến động lớn, nhưng tăng trưởng yếu, không đồng đều giữa các khu vực và tiềm ẩn nhiều rủi ro. *Khu vực châu Á-Thái Bình Dương*, nhìn chung ổn định, tiếp tục là đầu tàu về kinh tế-thương mại của thế giới nhưng cũng chứa đựng nhiều yếu tố phức tạp như bán đảo Triều Tiên, Biển Đông và biển Hoa Đông. *Đông Nam Á* là địa bàn cạnh tranh chiến lược gay gắt giữa các nước lớn; tranh chấp chủ quyền biển, đảo, tài nguyên và các yếu tố an ninh phi truyền thống ngày càng gia tăng; tình hình nội trị một số nước diễn biến phức tạp.

2. In-đô-nê-xi-a là nước lớn nhất khu vực Đông Nam Á và là nước tham gia sáng lập ASEAN, là thành viên của G-20, có vai trò quan trọng trong khu vực. Từ khi lên nắm quyền, tháng 10/2014, Tổng thống Giô-cô Uy-đô-đô nỗ lực đẩy mạnh cải cách và phát triển kinh tế, tạo dựng bầu không khí chính trị hài hòa trong Quốc hội và giữa các đảng phái, giữa Chính phủ với liên minh đối lập. Vị thế của liên minh cầm quyền tại Quốc hội được củng cố với việc 2 đảng lớn trong liên minh đối lập là đảng Ủy thác Dân tộc (PAN) và đảng Chức nghiệp (Golkar) gia nhập liên minh cầm quyền do đảng Dân chủ Đấu tranh (PDI-P) lãnh đạo (hiện chiếm đa số ghế tại Quốc hội với 62%). Chính phủ In-đô-nê-xi-a đang tập trung chống tham nhũng, thúc đẩy cải cách kinh tế, giảm thâm hụt ngân sách, tăng cường năng lực cảnh sát và quân đội để bảo vệ an ninh quốc gia, chống khủng bố và chủ nghĩa Hồi giáo cực đoan. Kinh tế In-đô-nê-xi-a năm 2016 tăng

trưởng 5,02%, trở thành một trong 10 quốc gia sản xuất lớn nhất thế giới, vượt qua Nga, Anh. Về đối ngoại, In-đô-nê-xi-a thực thi chính sách độc lập, tự chủ và phục vụ lợi ích quốc gia, nâng cao vai trò nước lớn trong khu vực, ưu tiên quan hệ với các nước lớn, tăng cường hợp tác đa phương về biển.

3. Quan hệ Việt Nam – In-đô-nê-xi-a phát triển tốt đẹp. Hai nước thiết lập Quan hệ Đối tác chiến lược năm 2013 và đang triển khai Chương trình Hành động giai đoạn 2014 – 2018. Từ đó đến nay, hai nước duy trì các cơ chế hợp tác song phương; hợp tác kinh tế - thương mại - đầu tư thời gian qua tiếp tục phát triển; thương mại tăng trưởng đều và theo hướng cân bằng; hợp tác văn hóa, giáo dục đào tạo, nông - thủy sản... phát triển khá tốt. Hai bên hợp tác chặt chẽ trong các diễn đàn khu vực và quốc tế. Đảng ta hiện có quan hệ với Đảng Chức nghiệp (Golkar) tham chính và quan hệ tiếp xúc với Đảng Dân chủ đấu tranh (PDI-P) cầm quyền.

4. Mi-an-ma là nước đang phát triển, giàu tiềm năng trong khu vực; là địa bàn nhiều nước lớn can dự và tìm kiếm lợi ích. Tiến trình cải cách chính trị và kinh tế của Mi-an-ma bước sang giai đoạn mới. Hầu hết thành viên nội các mới và thủ hiến bang/vùng là người của Đảng Liên đoàn Quốc gia vì Dân chủ (NLD). Bà Oong San Su Chi, tuy không trở thành Tổng thống do qui định của Hiến pháp, nhưng vẫn là người lãnh đạo có ảnh hưởng trên thực tế ở Mi-an-ma với chức vụ Cố vấn Nhà nước, Bộ trưởng Ngoại giao, Bộ trưởng Văn phòng Tổng thống. Chính phủ do Đảng NLD lãnh đạo tập trung đẩy mạnh cải cách chính trị, hòa giải dân tộc, sửa đổi Hiến pháp, phát triển kinh tế và triển khai chính sách đối ngoại độc lập, tự chủ. Tuy nhiên, nội bộ Mi-an-ma vẫn chứa đựng nhiều yếu tố phức tạp như mối quan hệ giữa quân đội và Chính phủ, vấn đề hòa giải và hòa hợp dân tộc, mâu thuẫn sắc tộc, tôn giáo. Về đối ngoại, Mi-an-ma tích cực và khéo léo tranh thủ sự ủng hộ của các nước đối với tiến trình hòa giải dân tộc, thu hút đầu tư nước ngoài, phát triển kinh tế và nâng cao vị thế; mở rộng hợp tác trong ASEAN và phát huy vai trò trong khu vực.

5. Quan hệ Việt Nam - Mi-an-ma phát triển mạnh mẽ và đạt được nhiều kết quả quan trọng. Hai bên duy trì trao đổi đoàn cấp cao, có sự tin cậy chính trị cao, tiềm năng hợp tác lớn, nhưng chưa xây dựng được khuôn khổ hợp tác song phương. *Hợp tác kinh tế- thương mại* gần đây có bước phát triển mạnh, trở thành điểm sáng trong quan hệ hai nước. Việt Nam là đối tác thương mại lớn thứ 9 và nhà đầu tư nước ngoài lớn thứ 7 của Mi-an-ma. Đảng ta có quan hệ với Đảng Đoàn kết và Phát triển Liên bang (USDP) hiện ở vị trí đối lập, bước đầu đã tiếp xúc với Đảng NLD cầm quyền.

II. MỤC ĐÍCH, HOẠT ĐỘNG CHÍNH CỦA CHUYẾN THĂM

1. Mục đích chuyến thăm

- Thực hiện đường lối Đại hội XII của Đảng; thể hiện nhất quán đường lối đối ngoại hòa bình, độc lập, hợp tác và phát triển; khẳng định chính sách Việt Nam tiếp tục coi trọng và tăng cường quan hệ hợp tác, hữu nghị truyền thống với các nước láng giềng khu vực, đặc biệt là các nước ASEAN.

- Tạo nhận thức chung về chủ trương và định hướng lớn nhằm tạo động lực thúc đẩy quan hệ giữa ta với In-đô-nê-xi-a và Mi-an-ma; tăng cường tin cậy chính trị, thúc đẩy chiều sâu hiệu quả, thực chất trong quan hệ hợp tác.

- Trao đổi tình hình và thống nhất lập trường chung với In-đô-nê-xi-a và Mi-an-ma về các vấn đề khu vực và thế giới; nâng cao chiều sâu hiệu quả hợp tác nhằm đóng góp tích cực cho hòa bình, ổn định và phát triển của Cộng đồng ASEAN trong bối cảnh hiện nay.

- Tăng cường hiệu quả và chiều sâu quan hệ giữa Đảng ta với các đảng cầm quyền và các lực lượng chính trị quan trọng của In-đô-nê-xi-a và Mi-an-ma; củng cố nền tảng chính trị và tình cảm của lãnh đạo hai nước đối với Việt Nam.

- *Chuyến thăm chính thức Cộng hòa In-đô-nê-xi-a* của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng là chuyến thăm có *ý nghĩa lịch sử* bởi lẽ đây là lần đầu tiên người đứng đầu Đảng ta tới thăm In-đô-nê-xi-a kể từ chuyến thăm năm 1959 của Chủ tịch Hồ Chí Minh với tư cách là Chủ tịch nước. Chuyến thăm làm sâu sắc hơn quan hệ Đối tác chiến lược, *tăng cường tin cậy chính trị, củng cố quan hệ hữu nghị, thúc đẩy hợp tác thực chất, tạo lập bước phát triển mới* trong quan hệ giữa Việt Nam với In-đô-nê-xi-a, trong đó có sự phối hợp trong duy trì môi trường hòa bình, ổn định tại các vùng biển khu vực.

- *Chuyến thăm cấp Nhà nước Cộng hòa Liên bang Mi-an-ma* của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng là chuyến thăm tạo *"dấu mốc mới, tầm cao mới, xung lực mới"* cho quan hệ hợp tác hữu nghị truyền thống giữa hai nước. Nhân chuyến thăm của Tổng Bí thư, hai nước đã chính thức xác lập khuôn khổ quan hệ Đối tác hợp tác toàn diện. Việc xác lập khuôn khổ quan hệ giữa hai nước có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, nhất là vào thời điểm Mi-an-ma bước sang thời kỳ mới.

2. Thành phần Đoàn đại biểu Đảng ta:

Tham gia Đoàn cùng đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng có các đồng chí lãnh đạo: Văn phòng Trung ương Đảng, Ban Đối ngoại Trung ương, Bộ Ngoại giao, Bộ Quốc phòng, Bộ Công an, Thành ủy Hà Nội, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn; Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch; Bộ Công Thương, Bộ Tư pháp...

3. Các hoạt động chính

Chuyến thăm Cộng hoà In-đô-nê-xi-a và Cộng hoà Liên bang Mi-an-ma đã thành công rất tốt đẹp, đạt được tất cả các mục tiêu đề ra ở mức độ cao. Cả hai nước đều rất coi trọng chuyến thăm, đã dành cho Tổng Bí thư và Đoàn sự đón tiếp trọng thị theo nghi thức cao nhất và với những đặc biệt lễ tân¹; bố trí chương trình làm việc rất thiết thực, phong phú. Tổng Bí thư đã hội đàm, hội kiến với Tổng thống Cộng hoà In-đô-nê-xi-a Giô-cô Uy-đô-đô, Tổng thống Cộng hoà Liên bang Mi-an-ma và hầu hết tất cả các nhà lãnh đạo hai nước. Các cuộc hội đàm, hội kiến, gặp gỡ diễn ra rất tin cậy, chân thành, cởi mở và thiết thực; các nhà lãnh đạo đã trao đổi rất sâu sắc, thực chất về quan hệ song phương trên các lĩnh vực cũng như phối hợp trong các vấn đề khu vực và quốc tế.

3.1. Tại In-đô-nê-xi-a, Tổng thống Giô-cô Uy-đô-đô chủ trì Lễ đón chính thức được tổ chức rất trang trọng, theo nghi lễ cao nhất dành cho nguyên thủ quốc gia, bắn đại bác chào mừng, gặp riêng, hội đàm, chứng kiến Lễ ký kết, cùng Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng phát biểu với báo chí 2 nước và tổ chức chiêu đãi chào mừng Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng cùng Đoàn.

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã hội kiến với Lãnh đạo Hội đồng Hiệp thương nhân dân (MPR – cơ quan quyền lực cao nhất của In-đô-nê-xi-a), Chủ tịch Hội đồng Đại biểu nhân dân (DPR - Hạ viện), Chủ tịch Hội đồng địa phương (Thượng viện); gặp riêng và hội kiến chung với bà Mê-ga-oát-ti Xu-các-nô-pu-tri, lãnh đạo Đảng Dân chủ đấu tranh (PDI-P) cầm quyền; phát biểu tại Trung tâm nghiên cứu chiến lược và quốc tế (CSIS); đặt vòng hoa tại Nghĩa trang anh hùng dân tộc Ka-li-ba-ta; thăm Bảo tàng Quốc gia; tiếp Chủ tịch Hội Hữu nghị In-đô-nê-xi-a - Việt Nam; dự Chiêu đãi của Phòng Thương mại và Doanh nghiệp In-đô-nê-xi-a; thăm và nói chuyện với cán bộ Đại sứ quán Việt Nam, đại diện doanh nghiệp, lưu học sinh và Cộng đồng người Việt Nam sinh sống ở In-đô-nê-xi-a.

Trong chuyến thăm, hai bên ký kết 06 văn kiện hợp tác quan trọng, gồm: (1) Thỏa thuận hợp tác giáo dục giữa Chính phủ CHXHCN Việt Nam và Chính phủ CH In-đô-nê-xi-a; (2) Thỏa thuận hợp tác giữa Bộ Tư pháp Việt Nam với Bộ Luật pháp và Nhân quyền In-đô-nê-xi-a; (3) Thỏa thuận hợp tác về phát triển nông thôn giữa Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Việt Nam với Bộ phát triển Làng xã, các Vùng khó khăn và Di cư In-đô-nê-xi-a; (4) Hợp tác về khai thác và sử dụng khí gas trong vùng phân định giữa hai nước, giữa Bộ Công Thương Việt Nam với Bộ Tài nguyên và Năng lượng In-đô-nê-xi-a; (5) Hợp tác

¹ In-đô-nê-xi-a tổ chức bắn đại bác chào mừng; đích thân Tổng thống Giô-cô Uy-đô-đô lái xe điện chở Tổng Bí thư thăm quan Phủ Tổng thống.....

trong lĩnh vực mua bán than, ký giữa Bộ Công Thương Việt Nam với Bộ Tài nguyên và Năng lượng In-đô-nê-xi-a; (6) Ý định thư về tăng cường hợp tác giữa Cảnh sát Biển Việt Nam với Cảnh sát Biển In-đô-nê-xi-a.

3.2. Tại Mi-an-ma, Tổng thống Tin-chô chủ trì Lễ đón Tổng Bí thư và Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam theo nghi thức Nhà nước, tiến hành gặp riêng, hội đàm, chứng kiến Lễ ký kết, cùng Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng phát biểu với báo chí 2 nước và tổ chức chiêu đãi chào mừng Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng cùng Đoàn.

Tổng Bí thư đã hội kiến với Chủ tịch Quốc hội kiêm Chủ tịch Lương viện; gặp riêng và hội kiến với Cố vấn Nhà nước Bà Oong San Su Chi; tiếp các nhà lãnh đạo đến chào: Lãnh đạo Đảng Liên đoàn Quốc gia vì Dân chủ (NLD) cầm quyền; Lãnh đạo Đảng Đoàn kết và Phát triển Liên bang (USDP); Thống tướng, Tổng Tư lệnh lực lượng vũ trang Mi-an-ma; Lãnh đạo Hội Hữu nghị Mi-an-ma – Việt Nam; tiếp Thủ hiến vùng I-ăng-gun và dự chiêu đãi của chính quyền I-ăng-gun; ăn sáng cùng các doanh nghiệp Mi-an-ma và Việt Nam; thăm Chùa Vàng; Dự cắt băng khai trương trụ sở liên doanh MyTel (giữa Viettel và Myanmar National Telecom Holding Public Limited và Star High Public Company Limited); Thăm và nói chuyện với cán bộ Đại sứ quán và đại diện cộng đồng Việt Nam tại Mi-an-ma.

Nhân chuyến thăm, hai bên đã ra Tuyên bố chung về Quan hệ Đối tác hợp tác toàn diện giữa nước Cộng hoà Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam và Cộng hoà Liên bang Mi-an-ma và ký kết 4 văn kiện hợp tác, gồm: (1) Chương trình hợp tác văn hóa giữa Bộ Văn hóa – Thể thao và Du lịch Việt Nam với Bộ các vấn đề Tôn giáo và Văn hóa Mi-an-ma; (2) Bản ghi nhớ về hợp tác trong lĩnh vực thương mại giữa Bộ Công thương Việt Nam và Bộ Thương mại Mi-an-ma; (3) Thỏa thuận về hợp tác giáo dục và công nhận bằng cấp giữa hai nước Việt Nam – Mi-an-ma; (4) Hiệp định hợp tác và hỗ trợ nhau trong vấn đề hải quan giữa Bộ Tài chính Việt Nam và Bộ Kế hoạch – Tài chính In-đô-nê-xi-a.

III. NỘI DUNG TRAO ĐỔI VÀ KẾT QUẢ CHUYẾN THĂM

1. Tại In-đô-nê-xi-a

Hai bên nhấn mạnh những điểm tương đồng giữa hai nước về lịch sử, văn hoá, truyền thống, về tình bạn giữa Tổng thống Xu-các-nô và Chủ tịch Hồ Chí Minh, trao đổi sâu rộng và đã đạt được nhận thức chung quan trọng về định hướng lớn thúc đẩy quan hệ hai nước nhằm góp phần củng cố nền tảng tin cậy chính trị, thúc đẩy quan hệ hợp tác phát triển thực chất và hiệu quả hơn. Hai bên cho rằng mối quan hệ hữu nghị truyền thống giữa hai nước, được Chủ tịch Hồ Chí Minh và Tổng thống Xu-các-nô đặt nền móng và các thế hệ lãnh đạo, nhân

dân hai nước dày công vun đắp, đang phát triển mạnh mẽ trên nhiều lĩnh vực, trở thành mối quan hệ Đối tác chiến lược; khẳng định Việt Nam và In-đô-nê-xi-a sẽ tiếp tục là những người bạn tin cậy, gắn bó bởi tình cảm hữu nghị, chia sẻ các giá trị và lợi ích tương đồng.

Tổng thống và các nhà Lãnh đạo In-đô-nê-xi-a đều tỏ vui mừng và cho rằng chuyến thăm của Tổng Bí thư và Đoàn Việt Nam trùng vào dịp kỷ niệm 50 năm thành lập ASEAN và là chuyến thăm đầu tiên của một nhà lãnh đạo Đảng Cộng sản của Việt Nam tới In-đô-nê-xi-a, coi đó là dấu mốc lịch sử quan trọng trong quan hệ đối tác chiến lược Việt Nam – In-đô-nê-xi-a.

- Bạn nhấn mạnh rất coi trọng quan hệ đối tác chiến lược với Việt Nam (cho biết đến nay Việt Nam là nước duy nhất trong ASEAN mà In-đô-nê-xi-a lập quan hệ Đối tác chiến lược). Những năm gần đây, hợp tác song phương tiếp tục được mở rộng và phát triển, đặc biệt trong lĩnh vực trụ cột; phối hợp và hợp tác tại các diễn đàn khu vực và quốc tế ngày càng trở nên gắn bó và gần gũi; cho rằng đây là cơ hội để hai bên thúc đẩy hợp tác thực chất về kinh tế, thương mại, kết nối và cơ sở hạ tầng cũng như mong muốn chia sẻ quan điểm và thúc đẩy điểm đồng lợi ích với ta trong các vấn đề khu vực và quốc tế.

- Về kinh tế thương mại, Bạn cho rằng hợp tác kinh tế thương mại đang trên đà phát triển tốt, kim ngạch thương mại hai chiều đạt trên 6 tỷ USD vào năm 2016 và hiện In-đô-nê-xi-a là nhà đầu tư thứ 4 trong ASEAN tại Việt Nam, nêu đề nghị hai bên phối hợp thành lập các nhóm công tác đặc trách, nâng cao chất lượng sản phẩm, nhất là các lĩnh vực có tính bổ sung cho nhau như hạt tiêu và cao su để có thể nắm vị trí chi phối về nguồn cung và giá cả... hướng tới mục tiêu kim ngạch thương mại sớm đạt 10 tỷ USD.

- Về các vấn đề còn tồn đọng, Tổng thống Giô-cô Uy-đô-đô đề nghị hai bên chỉ đạo đẩy nhanh tiến trình đàm phán phân định vùng đặc quyền kinh tế và giải quyết vấn đề ngư dân, tàu cá; và cho rằng cần hoàn thành việc phân định vùng đặc quyền kinh tế để ngăn chặn những hoạt động bất hợp pháp trên biển gây ảnh hưởng quan hệ song phương; mong muốn tăng cường hợp tác về đánh cá, đồng thời đề nghị Việt Nam ủng hộ chủ trương chống đánh bắt cá bất hợp pháp, không quản lý, không khai báo (IUUF).

- Tổng thống Giô-cô Uy-đô-đô nhấn mạnh Chính phủ In-đô-nê-xi-a tiếp tục tích cực triển khai chính sách đối ngoại lấy ASEAN làm nền tảng, phát huy vai trò trong ASEAN để thúc đẩy hợp tác và đoàn kết nội khối, duy trì vai trò trung tâm của ASEAN trong các cấu trúc khu vực; cam kết sẽ hợp tác chặt chẽ với Việt Nam và các thành viên ASEAN nhằm duy trì hòa bình, ổn định ở Biển Đông; hoan nghênh việc ASEAN và Trung Quốc đã đạt được thỏa thuận về bộ

khung COC tại Hội nghị các Ngoại trưởng tại Phi-líp-pin vừa qua và cho biết tuy không phải là một bên trực tiếp tranh chấp tại Biển Đông, nhưng vùng biển xung quanh quần đảo Na-tu-na của In-đô-nê-xi-a lại tiếp giáp với Biển Đông nên In-đô-nê-xi-a không đứng ngoài trong vấn đề Biển Đông và sẽ thúc đẩy việc khẳng định chủ quyền quốc gia trong đàm phán về Biển Đông.

- Bà Mê-ga-oát-ti, Chủ tịch Đảng Dân chủ đấu tranh (PDI-P), nguyên Tổng thống In-đô-nê-xi-a và là con gái cố Tổng thống Xu-các-nô, bày tỏ vui mừng đón Tổng Bí thư Đảng ta thăm In-đô-nê-xi-a, mong cử nhiều đoàn của đảng PDI-P cầm quyền thăm Việt Nam để chứng kiến sự phát triển của Việt Nam và chia sẻ kinh nghiệm với Đảng ta, mong muốn thể hệ trẻ hai nước tôn trọng và gìn giữ những giá trị dân tộc và nền tảng giá trị văn hóa, lịch sử dân tộc cũng như hiểu và phát huy truyền thống quan hệ hữu nghị hai nước. Bà rất xúc động kể lại chuyện Bác Hồ thăm In-đô-nê-xi-a theo lời mời của Tổng thống Xu-các-nô năm 1959. Lúc đó, Bà mới 13 tuổi và được theo Cha tiếp Bác Hồ. Bà rất ngạc nhiên và hỏi Cha tại sao Bác Hồ đi dép cao su, không đi giày. Tổng thống Xu-các-nô chiều con gái nên đã hỏi Bác Hồ và được Bác Hồ trả lời rằng khi nào đất nước tôi thống nhất, khi ấy tôi sẽ đi giày. Câu chuyện Bà Mê-ga-oát-ti kể lại cho thấy sự trân trọng và tình cảm tốt đẹp đối với Bác Hồ và nhân dân Việt Nam.

- Đặc biệt, trong chuyến thăm chính thức In-đô-nê-xi-a, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã có bài phát biểu quan trọng tại Trung tâm nghiên cứu chiến lược và quốc tế In-đô-nê-xi-a (CSIS), trước gần 300 cử tọa là các quan chức, nhà nghiên cứu và ngoại giao đoàn, với chủ đề ***“ASEAN 50 năm hình thành, phát triển và chặng đường phía trước”***. Đây là sự kiện được giới học giả và công chúng In-đô-nê-xi-a rất mong đợi. Trong phát biểu của mình, Tổng Bí thư đã nhấn mạnh một số thông điệp quan trọng.

Thứ nhất, Tổng Bí thư khẳng định ASEAN sau 50 năm hình thành và phát triển, là một tổ chức khu vực thành công, đóng góp rất tích cực cho hoà bình, ổn định, hợp tác và phát triển ở khu vực và trên thế giới. *“Từ một khu vực đối đầu, chia rẽ, Đông Nam Á đã xây dựng được một Cộng đồng ASEAN ‘thống nhất trong đa dạng’, xây dựng và phát huy được vai trò trung tâm trong cơ chế hợp tác khu vực”*. Nhờ có ASEAN, các cựu thù trở thành bạn bè, thành đối tác hợp tác trên mọi lĩnh vực. Mỗi nước thành viên ASEAN, ở những mức độ khác nhau, đều đạt được những lợi ích quan trọng. ASEAN cũng mang lại nhiều lợi ích và tranh thủ được sự hợp tác của các nước ngoài khu vực Đông Nam Á, nhất là các nước lớn. Đây có thể coi là một thành quả, một tài sản quan trọng mà các nước Đông Nam Á cần tiếp tục giữ gìn và phát huy.

Thứ hai, Tổng Bí thư đã rút ra một số bài học quan trọng qua 50 năm hình thành và phát triển của ASEAN, trong đó đặc biệt nhấn mạnh bài học về giữ vững “độc lập, tự cường” và “đoàn kết, thống nhất”. Đây một vấn đề rất quan trọng, đồng thời cũng là đòi hỏi cấp thiết để bảo đảm sự vững mạnh và vai trò, vị thế của ASEAN. Đặc biệt, trong bối cảnh hiện nay, khi tình hình khu vực và quốc tế diễn biến hết sức phức tạp, “độc lập, tự cường” và “đoàn kết, thống nhất” lại càng đặt ra cấp thiết hơn bao giờ hết. Đây là một thông điệp mạnh mẽ của chúng ta về ASEAN.

Thứ ba, Tổng Bí thư nêu ra một số mong muốn đối với ASEAN trong thời gian tới, trong đó nhấn mạnh sự cần thiết phải có thái độ “hướng tâm” và trách nhiệm đóng góp của tất cả thành viên trong việc tăng cường đoàn kết, thống nhất và liên kết nội khối, xử lý hài hòa mối quan hệ giữa lợi ích chung của khu vực và lợi ích riêng của các nước thành viên. Đây cũng chính là mấu chốt của vấn đề đặt ra hiện nay đối với ASEAN trong việc duy trì “đoàn kết, thống nhất”, nhất là trong thái độ đối với những gì ảnh hưởng đến hòa bình, ổn định trong khu vực. Tổng Bí thư đã nhấn mạnh trong bài phát biểu của mình: *“Giải quyết tranh chấp chủ quyền lãnh thổ, biển, đảo là trách nhiệm của các nước trực tiếp có liên quan, nhưng cách ứng xử và hành động của các nước trong quá trình xử lý tranh chấp có tác động trực tiếp đến lợi ích chung của cộng đồng khu vực và quốc tế.”* Có thể nói, đây cũng là một thông điệp mạnh mẽ và rõ ràng của chúng ta đối với các nước ASEAN nói riêng và cộng đồng quốc tế nói chung trong bối cảnh, tình hình khu vực hiện nay.

Tổng Bí thư cũng khẳng định chính sách nhất quán và xuyên suốt của Việt Nam là đặc biệt coi trọng và dành ưu tiên cao cho ASEAN; nỗ lực hết mình tham gia với tinh thần chủ động, tích cực và có trách nhiệm; luôn coi ASEAN là ngôi nhà chung, đặt ưu tiên cao quan hệ với các nước thành viên, gắn bó hài hòa lợi ích quốc gia của Việt Nam với lợi ích của cả khu vực.

Trong bài phát biểu của mình, Tổng Bí thư đã nhấn mạnh, khẳng định quan hệ hữu nghị truyền thống giữa Việt Nam và In-đô-nê-xi-a, đó là mối quan hệ vốn được bắt nguồn từ rất sớm, được nuôi dưỡng, vun đắp bởi tình cảm sâu sắc, hiếm có giữa Chủ tịch Hồ Chí Minh và Tổng thống Xu-các-nô, được phát huy đến ngày nay khi hai nước đã trở thành đối tác chiến lược của nhau. Việt Nam và In-đô-nê-xi-a có vị trí quan trọng ở khu vực, cùng chia sẻ nhiều quan điểm và lợi ích chung, cần cùng nhau chung tay đoàn kết cùng các nước ASEAN khác, phấn đấu vì một ASEAN “lấy người dân làm trung tâm”, ngày càng lớn mạnh, góp phần xứng đáng vào hòa bình, ổn định, hợp tác và phát triển ở khu vực và trên thế giới.

2. Tại Mi-an-ma

Hai bên nhất trí cho rằng Việt Nam và Mi-an-ma có mối quan hệ láng giềng gần gũi, hữu nghị truyền thống rất đáng trân trọng, gìn giữ và phát huy. Vượt qua không gian, thời gian, mối dây liên kết tình thân và tình cảm giữa Tướng Oong San và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đặt nền móng cho mối quan hệ giữa hai nước; khẳng định, trải qua những năm tháng đầy biến động của lịch sử, đến nay hai nước rất tin tưởng vào triển vọng tốt đẹp của mối quan hệ hai nước trên cơ sở những thành tựu hợp tác đạt được những năm qua; những điểm tương đồng về lịch sử, văn hóa; những tiềm năng to lớn có thể bổ sung cho nhau về thị trường, thương mại, đầu tư, nguồn nhân lực, tài nguyên phong phú và sự gần gũi về địa lý; và những chia sẻ lợi ích và nhận thức chung về các vấn đề quốc tế và khu vực. Với các cuộc hội đàm, hội kiến cởi mở, thực chất, hai bên đã đạt được những nhận thức quan trọng, thống nhất những phương hướng, biện pháp lớn thúc đẩy toàn diện quan hệ hai nước.

Tổng thống và các nhà lãnh đạo Mi-an-ma đánh giá cao chuyên thăm của Tổng Bí thư vào thời điểm này, cho đây là dấu mốc quan trọng, tốt đẹp trong quan hệ giữa hai nước; nhiều lần nhấn mạnh hai nước có quan hệ lâu đời, có nhiều điểm tương đồng về lợi ích, giá trị và truyền thống, cùng trải qua nhiều thăng trầm trong lịch sử và luôn tích cực ủng hộ nhau trong cuộc đấu tranh vì độc lập lập tộc, cũng như xây dựng, phát triển đất nước. Tổng thống Tin Chô cho rằng kể từ năm 1975 hai nước thiết lập quan hệ ngoại giao đến nay, trong suốt 4 thập niên qua, quan hệ hai nước không ngừng phát triển tốt đẹp.

- Về tình hình Mi-an-ma gần đây, Bạn cho biết ưu tiên hiện nay là xây dựng chính phủ đoàn kết gồm đại diện các đảng phái để hướng tới mục tiêu chung xây dựng đất nước. Chính phủ mới tuy gặp nhiều khó khăn, thiếu kinh nghiệm và nhân lực lãnh đạo nhưng quyết tâm thực hiện tiến trình hòa bình, hòa giải và đoàn kết dân tộc, đồng thời thúc đẩy dân chủ, cải cách phát triển kinh tế, nâng cao đời sống nhân dân và mở rộng quan hệ đối ngoại.

- Về quan hệ hai nước, Mi-an-ma hoan nghênh đề xuất của ta về việc lập quan hệ “Đối tác hợp tác toàn diện” đưa quan hệ hai nước lên tầm cao mới, tạo động lực và tạo xung lực mới cho sự phát triển mạnh mẽ, toàn diện và hiệu quả hơn, vì lợi ích của nhân dân hai nước, vì hòa bình, ổn định, hợp tác và phát triển ở khu vực và trên thế giới. Bạn đánh giá cao việc hai nước thường xuyên trao đổi đoàn cấp cao, tạo nền tảng cho quan hệ hợp tác kinh tế, thương mại - đầu tư và an ninh quốc phòng phát triển hiệu quả và thực chất hơn; đề nghị tăng cường quan hệ giữa Quốc hội và các tổ chức nhân dân hai nước, trao đổi thông tin, chia sẻ kinh nghiệm, tăng cường hiểu biết.

- Về hợp tác kinh tế, Bạn cho rằng mặc dù kim ngạch hai chiều năm 2016 đã vượt mục tiêu 500 triệu USD nhưng hai bên còn nhiều tiềm năng. Tổng thống Tin Cho hoan nghênh và đánh giá cao những đóng góp tích cực của các doanh nghiệp Việt Nam vào công cuộc phát triển kinh tế, xã hội tại Mi-an-ma cũng như cho sự hợp tác ngày càng tăng giữa hai nước.

- Về các vấn đề quốc tế, Mi-an-ma khẳng định Việt Nam luôn là đối tác quan trọng và người bạn tin cậy, cảm ơn Việt Nam luôn đồng hành, chia sẻ, ủng hộ cũng như phối hợp tích cực với Mi-an-ma tại các diễn đàn khu vực và quốc tế, trong đó có ASEAN, ARF, GMS... Bạn khẳng định ủng hộ Việt Nam ứng cử vào vị trí Ủy viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc nhiệm kỳ 2020-2021, cam kết ủng hộ Việt Nam cả trong khuôn khổ song phương và đa phương, xây dựng cộng đồng, duy trì ổn định và phát triển của ASEAN vì hòa bình, ổn định và phát triển ở khu vực và thế giới; cho rằng khuôn khổ quan hệ mới sẽ đóng góp tích cực cho hòa bình, ổn định và đoàn kết ASEAN cũng như vị thế của ASEAN trên thế giới. Về vấn đề Biển Đông, các nhà lãnh đạo của Bạn khẳng định ủng hộ chủ trương giải quyết tranh chấp bằng các biện pháp hòa bình trên cơ sở luật pháp quốc tế, trong đó có UNCLOS 1982; ; thực hiện đầy đủ và hiệu quả Tuyên bố về cách ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC), sớm đạt được Bộ Quy tắc ứng xử ở Biển Đông (COC) để cùng gìn giữ hòa bình, ổn định, an ninh và hợp tác ở khu vực.

- Trong cuộc gặp giữa Tổng Bí thư với Bà Oong San Su Chi và Lãnh đạo Đảng Liên đoàn Quốc gia vì Dân chủ, hai bên cũng nhất trí cho rằng, việc xây dựng và thúc đẩy quan hệ giữa Đảng Cộng sản Việt Nam và Đảng Liên đoàn Quốc gia vì Dân chủ, với vị thế là hai đảng cầm quyền, sẽ tăng cường sự hiểu biết, tin cậy chính trị và là nền tảng chính trị cho sự phát triển mạnh mẽ của quan hệ hai nước.

- Lãnh đạo Đảng Đoàn kết và Phát triển Liên bang (USDP) bày tỏ tình cảm tốt đẹp đối với Việt Nam; đánh giá cao chuyến thăm của Tổng Bí thư và việc hai nước thiết lập khuôn khổ quan hệ mới. Lãnh đạo đảng USDP nhấn mạnh USDP luôn ủng hộ việc tăng cường quan hệ với Việt Nam, cả trong thời kỳ Chính phủ do USDP cầm quyền, dưới sự lãnh đạo của Tổng thống Thein Sein cũng như ở vị thế đối lập hiện nay; hy vọng Đảng Cộng sản Việt Nam sẽ tiếp tục duy trì quan hệ hợp tác tốt đẹp với đảng USDP, vì lợi ích của nhân dân hai nước, coi đây là tài sản quý báu của hai nước.

3. Đánh giá kết quả chuyến thăm

- Chuyến thăm đã thành công rất tốt đẹp, đạt được các mục đích, yêu cầu đề ra, tăng cường sự tin cậy chính trị, tình cảm gắn bó gần gũi giữa các nhà lãnh đạo Việt Nam - In-đô-nê-xi-a, Việt Nam - Mi-an-ma, cũng như việc hai bên thống nhất những biện pháp cụ thể để thúc đẩy hợp tác thực chất và hiệu quả trên nhiều lĩnh vực quan trọng trong thời gian tới.

- Cả hai nước đều rất coi trọng chuyến thăm, tổ chức đón tiếp chu đáo, trọng thị, thân tình; lần đầu tiên Chính phủ In-đô-nê-xi-a đón người đứng đầu Đảng ta thăm chính thức và dành cho Tổng Bí thư ta nghi thức đón tiếp cấp Nhà nước; Mi-an-ma nhất trí việc hai bên ra Tuyên bố chung thiết lập Quan hệ Đối tác Hợp tác toàn diện (trong thời gian gần đây, Mi-an-ma thường không ra Tuyên bố chung với nước nào), thể hiện:

(i) Sự coi trọng vai trò và vị thế của Đảng, Nhà nước ta, đánh giá cao thành tựu đổi mới, phát triển kinh tế xã hội của Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản cũng như uy tín và vai trò cá nhân của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng.

(ii) Sự coi trọng và mong muốn tăng cường quan hệ và hợp tác thực chất với Việt Nam cũng như đánh giá cao vai trò của Việt Nam trong ASEAN, khu vực và trên thế giới.

- Bài phát biểu của Tổng Bí thư tại Trung tâm nghiên cứu chiến lược và quốc tế In-đô-nê-xi-a, cơ quan nghiên cứu hàng đầu của In-đô-nê-xi-a và khu vực, trong dịp kỷ niệm 50 năm thành lập ASEAN có ý nghĩa biểu tượng quan trọng, truyền tải những thông điệp mạnh mẽ và rõ ràng của Việt Nam về ASEAN, để lại ấn tượng rất sâu sắc đối với các nhà nghiên cứu và công chúng.

- Chuyến thăm của Tổng Bí thư đã thu hút sự quan tâm lớn từ chính giới và dư luận In-đô-nê-xi-a, Mi-an-ma cũng như trong khu vực. Các báo chính thống của In-đô-nê-xi-a, như: Buu điện Gia-các-ta, Republika, Trang điện tử thành phố Batam.., các báo lớn của Mi-an-ma, như: Globe New Myanmar... đã đăng nhiều tin bài đánh giá, phân tích ý nghĩa quan trọng chuyến thăm của Tổng Bí thư và mối quan hệ giữa hai nước. Báo chí các nước trong khu vực và trên thế giới cũng đưa tin rộng rãi và sâu đậm về chuyến thăm, đặc biệt là về các thông điệp của Tổng Bí thư trong bài phát biểu tại CSIS.

IV. ĐỊNH HƯỚNG TUYÊN TRUYỀN

- Tuyên truyền về chủ trương đối ngoại được Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII thông qua là duy trì đường lối đối ngoại hòa bình, độc lập, hợp tác và phát triển; khẳng định chính sách tiếp tục coi trọng và tăng cường quan hệ hợp

tác, hữu nghị truyền thống với các nước láng giềng trong khu vực, đặc biệt là các nước ASEAN.

- Tuyên truyền sâu rộng trong các tầng lớp nhân dân về kết quả, ý nghĩa của chuyến thăm; những điểm mới, nổi bật trong chuyến thăm nhằm tăng cường và củng cố quan hệ giữa nước ta với 2 nước đối tác.

- Tuyên truyền về kết quả tăng cường và củng cố quan hệ giữa Đảng ta với các đảng cầm quyền trong khu vực ASEAN, trong đó có hai nước In-đô-nê-xi-a và Mi-an-ma.

- Tuyên truyền về quan hệ hợp tác giữa các nước trong cộng đồng ASEAN nhân kỷ niệm 50 năm thành lập ASEAN.

- Tăng cường tuyên truyền đối ngoại về hình ảnh đất nước, con người và văn hóa của Việt Nam đến với nhân dân các nước trên thế giới, nhất là các nước ASEAN; về quan hệ của ta với các nước trong ASEAN; về chủ trương giải quyết vấn đề Biển Đông thông qua các biện pháp hòa bình, trên cơ sở của luật pháp quốc tế./.